

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

שם הקורס: "סאלח פה זה ארץ ישראל" עלייה וקליטה בעשור הראשון של מדינת ישראל

שם המרצה: אבי פיקאר | שם המחלקה: המחלקה ללימודי א"י וארכיאולוגיה

מס הקורס 16465

Immigration and absorption in Israel's first decade

סוג הקורס: _____ הרצאה

היקף נ"ז: _____ 2

שנת לימודים: _____ תשפ"ה

סמסטר: _____ א

יום ושעה: _____

שעת קבלה: _____

מייל מרצה: _____ Avi.picard@biu.ac.il

קישור לאתר למדה: _____

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הקורס יעסוק בתולדות העלייה הגדולה בשנות המדינה הראשונות. בתהליכים שנלוו לעלייה ובדרכי קליטת העלייה הגדולה

מטרות/תוצרי הלמידה

הסטודנטים בקורס יכירו את ההיבטים השונים של העלייה הגדולה. הם יבינו את המורכבות שנלוו אליה ואת משקלה של השאלה העדתית הקשורה בה. הסטודנטים ירכשו מיומנות בהערכת מקורות ובבדיקת מהימנותם

ידע

1. הלומדים יתארו את מדיניות העלייה והקליטה של מדינת ישראל בעשור הראשון לקיומה
2. הלומדים יגדירו את המושגים הרלוונטים לעלייה הגדולה, ילמדו על ההבדל בין הגירה לעלייה, בין קליטה ארעית לקליטה של קבע ויעמיקו בשורשי השאלה העדתית

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו מקורות מידע ראשוניים ומשניים וילמדו להשתמש במגוון מקורות על מנת ליצור תיאור היסטורי מורכב

2. הלומדים יעריכו את מקורות המידע ומהימנותם, ידעו להבחין בין מקורות ולהעריך את מידת אמינותם.

ערכים (במידה ורלוונטי)

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מדיניות העלייה הציונית עד הקמת המדינה וההחלטה על עלייה המונית	דיון על ההבדל בין עלייה להגירה	אביבה חלמיש, "עלייה סלקטיבית ברעיון, במעשה ובהיסטוריוגרפיה הציוניים", בתוך א. שפירא, 'רונהרץ וי. הריס (עורכים), עידן הציונות, ירושלים 2000, עמ' 185-203	
2	העלייה של שארית הפליטה - האם כל יושבי המחנות באו לארץ?		עירית קינן, שארית הפליטה: עולים או מהגרים?, עיונים בתקומת ישראל, 1, 1991, עמ' 343-358	חידון קהוט

	Meir-Glitzstein, Esther, "From Eastern Europe to the Middle East: The Reversal in Zionist Policy vis-à-vis the Jews of Islamic Countries", The Journal of Israeli History , vol. 20/ 1, Spring 2001. Pp. 24-48		העלייה מתימן ושאלת הכללת יהודי ארצות האיסלם בעלייה	3
	דבורה הכהן, עולים בסערה , ירושלים, 1994, פרק שני עמ' 54-71 קורנסקו-קורן, אלכסנדר. "אנה פאוקר ועליית יהודי רומניה לישראל בימי כהונתה כשרת החוץ של רומניה", דברי הקונגרס העולמי השנים עשר למדעי היהדות , ירושלים תשס"א, חטיבה ה' עמ' 121 - 126	קריאה משותפת בישיבת ממשלה 20/9/49	העלייה מארצות קומוניסטיות	4
חידון קהוט	מאיר – גליצנשטיין, אסתר. "יחידת העלייה הגדולה מעיראק – גורמים, נסיבות ותוצאות", פעמים 71, אביב תשנ"ז, עמ' 25-54.	רשות: צפייה בסרט מפריח היונים על פי ספרו של סמי מיכאל	העלייה מעיראק	5
	איריס גרייצר ועמירם גונן, "עיצוב המפה היישובית של המדינה בראשיתה" בתוך משה ליסק (עורך), תולדות הישוב היהודי בארץ ישראל מאז העלייה הראשונה: מדינת ישראל – עשור ראשון , ירושלים 2009, עמ' 267 – 282		קליטת העלייה – הרכוש הנטוש	6
	דבורה הכהן, עולים בסערה , פרק שני עמ' 77-86, פרק רביעי עמ' 177 – 187		קליטת העלייה – מדינת המחנות	7
	מרים קצינסקי, "המעברות", מתוך: מרדכי נאור (עורך) עולים ומעברות, 1948 – 1952 , יד בן צבי, תשמ"ז; גרייצר וגונן, עמ' 305-312	רשות: הסרט סאלח שבתי	המעברות – הרכבם ונסיבות הקמתם	8
	אלי צור – החלה יציאת מצרים ומה עשו חלוצינו – הקיבוץ והעלייה הגדולה, עיונים בתקומת ישראל 9, 1999, עמ' 316-337; רחל כהן פרידהיים, "הקיבוצים לא רצו לקלוט עולים מארצות האיסלם – היה או לא היה?", עיונים בתקומת ישראל , 21, 2011 – עמ' 1-22.		התנועה הקיבוצית וקליטת העלייה	9

	אבי פיקאר, "ראשיתה של העלייה הסלקטיבית בשנות החמישים", עיונים בתקומת ישראל 9, 1999, עמ' 338--394.		העלייה הסלקטיבית	10
	אבי פיקאר, עולים במשורה – מדיניות ישראל כלפי עלייתם של יהודי צפון אפריקה , שדה בוקר, 2013, פרק שלישי		העלייה מצפון אפריקה	11
חידון קהוט	אבי פיקאר, עולים במשורה – מדיניות ישראל כלפי עלייתם של יהודי צפון אפריקה , שדה בוקר, 2013, פרק חמישי		המאבק על סגירת שערי מרוקו	12
	Wegrzyn, Ewa, "Reasons for Emigration of the Jews from Poland in 1956-1959" in Ouzan F.S. and Gerstenfeld M. (eds.), Postwar Jewish Displacement and Rebirth, 1945-1967 , Brill, Leiden – Boston, 2014, pp. 173-184	קריאת ישיבת המוסד לתיאום 10/12/56	התחדשות העלייה ממזרח אירופה	13
	אבי פיקאר, "חלוצים נשכחים – עולי ארצות האיסלם וההתיישבות לאחר קום המדינה", בתוך: ניר מן (עורך), עלי זית וחרב – קו התלם: עיונים בתפיסות ההתיישבות האיסטרטגית ביישוב העברי , יא, ירושלים ורמת-אפעל: כרמל והמרכז לחקר כוח המגן מייסודו של ישראל גלילי, תשע"א, עמ' 112–148		קליטת יהודי מזרח אירופה באמצע שנות החמישים	14

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
סיכום חידוני קהוט	20% מהציון הסופי
השתתפות בדיון	10% מהציון הסופי

דרישות הקורס

- **מטלות** – במסגרת הקורס יש להשתתף בחידוני הקהוט
- **נוכחות** – יש חובת נוכחות בקורס. ניתן להחסיר עד שני שיעורים בסמסטר

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

- תכני חובה – מפורט ברשימת השיעורים.
- תכני העשרה. – יוסי אלפי לובה אליאב, משני עברי המעברה; סמי מיכאל, שווים ושווים יותר
- מעברות – סדרה דוקומנטרית בערוץ כאן.
-
- אתר האינטרנט – המעברות מעקירה לתקומה - [/https://maabarot-story.org](https://maabarot-story.org)